

KAMBOÇYA'DA E-TİCARET

Düzenleyici Mevzuat

E-ticaret Kamboçya'da düzenlenmiş bir alandır ve uygulanacak mevzuat aşağıda yer almaktadır:

- E-ticaret Kanunu (2019)
- 24 Ağustos 2020 tarihli, 134 Sayılı Aracı Kurum ve E-Ticaret Hizmet Sağlayıcısına İzin veya Lisans Verilmesine İlişkin Sınıflandırma, Formaliteler ve Usuller ile Muafiyetler Hakkında Yönetmelik
- 9 Ekim 2020 tarihli, E-Ticaret Hizmet Sağlayıcılarına Lisans Verilmesine İlişkin 290 Sayılı Prakas (Bakanlık Bildirisi).

Düzenleyici Kurum

E-ticaret Kanunu kapsamında, Ticaret Bakanlığı ile Posta ve Telekomünikasyon Bakanlığı, E-ticaret sektörünü yöneten yetkili makamlardır. Ticaret Bakanlığı, hizmet sağlayıcılara E-ticaret izni/lisansının verilmesinden sorumludur; Posta ve Telekomünikasyon Bakanlığı ise veri ve bilgilerin saklanmasıyla ilgili koruma ve güvenlik prosedürleri ve çevrimiçi hizmet sertifikasının verilmesi gibi sektörün teknolojik yönünü düzenler.

Lisanslama ve Pazara Giriş Gereksinimleri

E-Ticaret Kanunu uyarınca aşağıdaki kişilerin Kamboçya'da E-ticaret yapmasına izin verilmektedir:

- Gerçek kişi;
- Şahıs mülkiyeti;
- Tüzel kişi; ve
- Yabancı şirketin şubesi.

E-ticaret lisanslama zorunluluğu aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

- Gerçek kişilerin ve şahıs mülkiyetinin E-Ticaret izni alması gerekmektedir.
- Tüzel kişi ve yabancı şirketin şubesinin E-ticaret lisansı alması gerekmektedir.

E-ticaret izni/lisansı başvurusunda bulunan kişinin ayrıca Posta ve Telekomünikasyon Bakanlığında Çevrimiçi Hizmet Sertifikası alması gerekmektedir.

Yabancı sermaye kısıtlamaları

Yabancı kuruluşlar Kamboçya'da E-ticaret faaliyeti yapan bir şirket kurabilir ve bu şirkette yabancı sermaye kısıtlaması yoktur.

Ödeme Çözümleri, Döviz Kullanımı

Kamboçya'daki E-ticaret platformlarında nakitsiz/e-cüzdan, nakit ödeme ve kredi kartı dahil çok sayıda ödeme çözümü bulunmaktadır. Kamboçya'nın resmi para birimi Khmer Riel'i olmasına rağmen çoğu işlemde, internet üzerinden yapılan alışverişler dahil, ABD Doları kullanılmaktadır.

Ürün sorumluluğu

Kamboçya'da 2019 tarihli Tüketicinin Korunması Kanunu tüketicilerin korunmasını sağlar. Kanun, Kamboçya'daki tüketicilere tüm sektörlerde mal veya hizmet sağlayan veya sunan iş yapan (kâr amaçlı olsun ya da olmasın) tüm kişiler için geçerlidir. Kanun, teklif edilen ürünlerin kalitesine ilişkin yanlış, yanıltıcı ve/veya kandırmaca reklam ve yanlış beyan dahil olmak üzere bir dizi yasaklı faaliyetin yanı sıra, tedarikçinin haksız uygulamalarından kaynaklanan tüketicilerin sağlık ve güvenlik etkilerine ilişkin tedarikçinin sorumluluğunu da düzenlemektedir. Kanun, tüketicilere haklarının ihlali durumunda şikayette bulunma ve tazminat talep etme hakkını vermektedir.

Kamboçya'da, 2000 yılında çıkarılan Ürünlerin, Malların ve Hizmetlerin Kalitesi ve Güvenliğinin Yönetimi Kanunu ise üreticilerin, ithalatçıların, ihracatçıların, tüccarların, hizmet sağlayıcılarının ve reklam verenler de dahil olmak üzere kuruluşların ürünlerini, mallarını ve /veya sundukları hizmetleri kalite kontrolü ve denetimi için ilgili makamlara kalite kontrolü ve denetim için sunma gerekliliğini düzenler. Bu yasa aynı zamanda inceleme sonrasında tahrif edilmiş ve/veya değiştirilmiş ürünler, bozulmuş veya sahte ürünler için yukarıda belirtilen kuruluşlara hukuki ve/veya cezai sorumluluklar yüklemektedir.

Kamboçya'da E-Ticaret Sektörünün Görünümü

E-ticaret Kanununun 2019 yılında uygulamaya konması, Kamboçya'yı bölgenin en hızlı büyüyen e-ticaret pazarlarından biri haline getirmiştir. Güçlü hükümet desteği, artan kentsel nüfus, yüksek internet kullanım oranımı, sosyal medyanın gücü ve artan tüketici harcamaları sayesinde sektörün gelecekte sürdürülebilir bir büyüme yaşaması muhtemel görünmektedir.

Kamboçya'da E-ticaret sektöründeki genel eğilimini ölçmek için Providence şirketi tarafından yapılan bir anket; giyim ve diğer moda ürünlerinin çevrimiçi ortamda en çok satın alınan ürünler olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, çevrimiçi alışverişe Kamboçya halkının ayda 11 ile 50 dolar arasında bir bütçe ayırdığını ve kampanya ile indirimlerin internetten alışverişin tercih edilmesinin temel nedeni olduğunu belirlemiştir.

Kamboçya'da E-ticaret sektörünün ana büyüme alanları nelerdir?

Kamboçya'daki E-ticaret sektörü, ekonominin hemen hemen her alanında büyüme görmeye hazırlanmaktadır.

Bankacılık sektöründe, artan sayıda bütünleşmiş dijital ödeme sistemi, nakit olmayan ödeme yöntemlerinin daha fazla benimsenmesine yol açmıştır. Geleneksel bankalar ve finans kurumları, mobil bankacılık uygulamalarına geçmektedir ve e-ticaret faaliyetleri için çevrimiçi ödeme

yöntemleri geliştirmektedir. Özellikle ABD Bank'ın büyük e-ticaret sitelerinden alışverişlerde ödeme kolaylıkları sunduğu görülmektedir.

Yiyecek ve gıda ürünleri sektörlerinde, bu ürünlerin çevrimiçi alınması ve firmalarca teslim edilmesine yönelik talep COVID19 Virüs salgını döneminde bir yükselişe geçmiş ve bir daha salgın öncesi seviyelere düşmemiştir. Restoran, pastane ve süper market gibi yiyecek ve gıda ürünü satışı yapan firmaların çoğu NHNAM24, Food Panda, Grab, KHMER24 gibi çevrimiçi satış yapan büyük e-ticaret sitelerine kaydolmayı tercih etmektedir.

Kamboçya'da talep olmasına rağmen, yeterli arzın olmadığı görüldüğü ve büyüme potansiyeli olan bir sektör olarak eğitim sektörü öne çıkmaktadır. Kamboçya'da pek çok konuda yetişmiş insan kaynağı yetersizliği bulunmaktadır ancak personelini geliştirmek isteyen işveren veya kendini geliştirmek isteyen tüketiciler için çok sınırlı yerel kaynak bulunmaktadır.

Lojistik sektörü Kamboçya'da büyüyen bir sektördür. E-lojistik sektörü, hızla büyüyor. Kamboçya'da hızlı ticarete yönelik artan talep nedeniyle lojistik şirketlerinin çevrimiçi pazaryerleri ile ortaklık kurması nedeniyle büyümektedir. Diğer yandan araç çağırma ve ulaşım için büyük şehirlerde tüketiciler, batı piyasalarında hizmet veren Uber benzeri firmalar olan Grab ve Passapp gibi çevrimiçi uygulamalara yönelmektedir.

Kamboçya'da E-ticaret sektörünün en popüler oyuncuları, gıda veya market alışverişi teslimatında Food Panda kozmetik, ilaç ve moda alanlarında Facebook, sigorta konusunda Prudential, lojistikte Vireak Bunntham, araç çağırma/ulaşımda sektöründe Passapp'tır.

Kamboçya ekonomi, ticaret ve yatırım alanında hızla büyüyen bir ülkedir. Ticaretin çoğu geleneksel bir modeli izlese de, çevrimiçi ürün pazarlamasına hizmet eden devlet desteği ve kapsamlı platformlar nedeniyle çevrimiçi pazarlama hızlı bir gelişim göstermektedir.

Yapılan bir araştırma uyarınca (ecommerceasean.com web sitesi tarafından) 16,6 milyonluk Kamboçya nüfusunun 15,8 milyonu internet kullanıcısıdır. Bu rakamın içinden 7,8 milyon kişi internette alışveriş yapan tüketicilerdir ve bu sayının 2024 yılına kadar 10,8 milyona çıkması beklenmektedir. Yine bu araştırmaya göre, internet kullanıcılarının çoğu 25-34 yaş aralığındadır.

Uluslararası Ticareti Teşvik Dairesi verilerine göre, Kamboçyalıların çoğu interneti cep telefonu aracılığıyla kullanmakta ve %76'sı sosyal ağları kullanmakta, %96,4'ü sosyal ağlara cep telefonu üzerinden erişmektedir.

Kamboçya'da e-ticarette Pazar lideri üç firma aşağıda sunulmaktadır:

1. Tinh Tinh E-Ticaret

Ağustos 2019'un ortasından beri faaliyete geçen platform Kamboçya'nın devlet destekli ilk çevrimiçi pazarlama platformudur. Tinh Tinh, web geliştiricileri tarafından tamamlanmış çevrimiçi hizmetleriyle Kamboçya'daki en büyük platform olarak tanınmaktadır ve aynı zamanda bir lojistik temsilcisi olarak da görev yapmaktadır.

Websitesi: <https://tinhtinh.shop/index.html>

Tel: (+855) 085 888 507 / 093 888 507

Adres: No.2nd floor-building Cambodia Post, Street 102, Sangkat Wat Phnom, Phnom Panh, Cambodia

2. AliExpress

Alibaba Grubuna ait olan Çin'in e-ticaretteki lider firmasıdır. AliExpress pazarını Güneydoğu Asya ülkelerinde oldukça genişletmiştir. Kamboçyalı sipariş ürünlerinin çoğu, sipariş işleme sistemleri, ödeme güvenliği ve güvenilir teslimat sağlaması nedeniyle AliExpress platformu aracılığıyla verilmektedir.

Aliexpress'in Kamboçya'da yerleşik bir şube/yönetim ofisi bulunmamaktadır. Küresel ofisleri aracılığıyla firma ile temas kurulabilir.

3. Facebook

Çevrimiçi pazarlamanın en popüler kanalıdır. Ürün satış duyuruları Marketplace'te ve kişisel hesap sayfalarında yayımlanmaktadır. Kamboçya özelinde Facebook üzerinden satış yapmak ve yazışmak o kadar sıklıkla kullanılan bir yöntem ki, internet adresleri olmayan firmalarla telefon ile iletişim kurulamadığı durumda, varsa, Facebook adresleri vasıtasıyla iletişim kurulması önerilir.

Facebook'un Kamboçya'da yerleşik bir şube/yönetim ofisi bulunmamaktadır. Küresel ofisleri aracılığıyla firma ile temas kurulabilir.

Yukarı sayılan üç firma dışında Glad Market, Mall855, MyPhsar ve RoseRb.com gibi platformlar çevrimiçi pazarlama sunan başka büyük firmalardır.

- Glad Market
- Mall855
- MAIO Mall
- RoseRb.com
- Aliexpress
- TaoBao
- MyPhsar
- BookMeBus
- Nika
- ECamShopping